

Дикий А.П.

д.е.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права,
Державний університет «Житомирська політехніка»

Дика О.С.

к.е.н., доцент, доцент кафедри національної безпеки,
публічного управління та адміністрування,
Державний університет «Житомирська політехніка»

Петрук Є.П.

магістрант, Державний університет «Житомирська політехніка»

ВПЛИВ РЕПУТАЦІЙНИХ НАСЛІДКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ НА РІВЕНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

В умовах сьогодення при формуванні державної політики запобігання та протидії економічній злочинності як інструменту гарантування економічної безпеки держави важливе значення має надаватися ідентифікації наслідків таких злочинів. Наслідки економічної злочинності характеризують даний вид злочину як особливо небезпечний як для економічної безпеки держави, так і національної безпеки загалом. Адже, наслідки проявляються як в економічній сфері, так і соціальній, політичній, екологічній, геополітичній, репутаційній та інших. В свою чергу, масштаби економічної злочинності можуть проявлятися як на особистісному (індивідуальному) рівні, так і на рівні суб'єкта господарювання, регіону, галузі економіки, держави. Відповідно, це актуалізує дослідження щодо ідентифікації наслідків економічної злочинності та їх впливу на рівень економічної безпеки держави.

Питання щодо розкриття наслідків економічної злочинності розкриваються в працях вітчизняних вчених, проте питання виокремлення серед таких наслідків репутаційних є малодосліджуваним.

Наслідки економічної злочинності, зокрема й репутаційні, є дестабілізуючим фактором розвитку економічної системи держави, що призводить до негативних структурних змін на всіх рівнях суспільних відносин та унеможлиблює виконання державою функцій, що призводить до системних криз та, як наслідок, активізації внутрішніх та зовнішніх загроз суверенітету держави. Такий підхід до змісту

наслідків економічної злочинності найбільш повно характеризує їх як загрозу економічній безпеці держави та визначає їх вплив на державну політику як в контексті запобігання та протидії даним видам злочинів, так і в контексті формування адаптивної багатовекторної моделі гарантування державної безпеки щодо протидії як внутрішнім, так і зовнішнім загрозам. В свою чергу, економічна злочинність впливає на рівень довіри міжнародних партнерів, зокрема, донорів, інвесторів та міжнародних організацій, що є вкрай важливим в умовах глобалізаційних перетворень та може спричинити економічну, соціальну, гуманітарну та політичну ізоляцію держави.

Наслідки економічної злочинності можуть бути настільки глибокими, що їх деструктивний та дестабілізуючий вплив на економічну систему держави може призвести як до економічної кризи, так і системної кризи політичної системи та загроз суверенітету й територіальної цілісності держави. Це обумовлено тим, що економічна безпека держави є забезпечуючою системою, що дозволяє державі виконувати сукупність функцій, зокрема: соціальну, правоохоронну, правову, безпекову, екологічну тощо. Будь-які негативні структурні зміни, що порушують можливість повної реалізації державних функцій призводять до негативних наслідків для держави та унеможливають гарантування конституційних прав громадянам з одного боку та загрожують існуванню держави загалом.

Досить важливими для держави є репутаційні наслідки економічної злочинності, так як в більшій мірі їх не враховують при розробці державної політики, а намагаються уникнути. Крім того, оцінити їх в математичному вираженні не можливо, хоча саме репутаційні наслідки можуть стати найбільш руйнівними для економічної безпеки держави та національної безпеки в цілому. До репутаційних наслідків слід віднести 1) зниження рівня довіри населення до правоохоронних органів; 2) зниження довіри іноземних інвесторів до економічної системи держави; 3) зниження рівня довіри інших держав, а також міжнародних організацій; 4) зниження довіри до органів державної влади.

Високий рівень економічної злочинності, як і злочинності загалом, є наслідком неефективного функціонування правоохоронної системи, адже правоохоронна

система є важливою структурною складовою управління державною безпекою. Важливість правоохоронної системи полягає в тому, що саме вона є інструментом забезпечення врегулювання інтересів учасників суспільних відносин, що й визначає важливість довіри з боку суспільних інститутів до неї для забезпечення стабільності в державі та гарантування економічної безпеки. Так, від довіри до правоохоронних органів з боку бізнесу, інвесторів, міжнародних акторів та населення залежить соціальний консенсус, суспільна стабільність в державі і, з рештою, високий рівень розвитку економічної системи, що є запорукою гарантування економічної безпеки держави.

Зниження довіри іноземних інвесторів до економічної системи держави призводить до того, що іноземні інвестори, зазвичай, відмовляються від інвестицій в країні, де поширена економічна злочинність. Відповідно, економічна злочинність є тим фактором, що має ключову роль при прийнятті рішення про інвестування в проекти в державі, що має високий рівень економічної злочинності та може призвести до втрати ресурсів. За умови відмови інвестувати в національні підприємства та проекти, відбувається втрата фінансових ресурсів, що впливає на бізнес в державі і, як наслідок, економічну безпеку держави, яка втрачає надходження до державного бюджету та неможливість виконання державних функцій.

За умови високого рівня економічної злочинності знижується рівень довіри іноземних держав до державних інституцій з позиції виконання покладених на них функцій. Економічна злочинність може слугувати приводом недовіри до держави і, як наслідок, падіння її репутації як міжнародного партнера, що може призвести до прийняття негативних для держави рішень з боку міжнародних організацій. Зниження рівня довіри до держави з боку іноземних партнерів унеможливорює можливість представляти національні інтереси на міжнародній арені. Так, неможливість представляти національні інтереси в геополітичному просторі може стати причиною воєнних загроз і, як наслідок, втрати суверенітету та територіальної цілісності.

Економічна злочинність є результатом відсутності державної політики в сфері запобігання та протидії їй, а це, в свою чергу, знижує довіру до держави, яка має виконувати безпекову функцію, а отже – гарантувати економічну безпеку. В цілому, недовіра до системи запобігання та протидії економічній злочинності визначає рівень можливості залучення міжнародних джерел для економічного розвитку і, як наслідок, гарантування економічної безпеки держави.

Отже, наслідки економічної злочинності та її масштаби можуть бути різноманітними, що вимагає їх структуризації для цілей розробки державної політики запобігання та протидії економічній злочинності. Цілком зрозуміло, що чітко визначити той чи інший наслідок економічної злочинності неможливо, адже економічна злочинність є системним фактором впливу на економічну безпеку держави, а тому усі наслідки між собою є взаємопов'язаними. Так, репутаційні наслідки впливають на політичні та геополітичні. Соціальні наслідки можуть вплинути на політичну стабільність держави. Економічні наслідки призводять до соціальних та екологічних. Проте, державна політика запобігання та протидії економічній злочинності в системі гарантування економічної безпеки держави, має врахувати їх тісні взаємозв'язки та забезпечити їх уникнення або ж подолання.

Список використаних джерел

1. Грицишен Д.О. Державна політика в сфері запобігання та протидії економічній злочинності: монографія. Житомир: Вид. О.О. Євенок, 2020. 384 с.
2. Дикий А.П. Державна політика запобігання та протидії економічній злочинності в системі гарантування економічної безпеки України: монографія. Житомир: ТОВ «Видавничий дім “Бук-Друк”». 2023. 428 с.
3. Євдокимов В.В. Державна політика в сфері правоохоронної діяльності: монографія. Житомир. ФОП О.О. Євенок. 2021. 300 с.